

tere božje postavil še veličastno cerkev v čast mučeniku Adrijanu. Izven glavnega mesta so nastale cerkve tudi v Pečuhu (Fünfkirchen), Kiseku (Güns), Dudlebi (pri Radgoni), Ptuj, Pesnici, Lendavi in mnogih drugih krajih, ki jih stari zapiski natančno navajajo, katerim se pa lega ne da določiti, ker so morebiti tekom časa brez sledu izginili, ali dobili popolnoma novo ime. Štirinajst cerkva imenuje neki neznani zgodovinar iste dobe na vzhodnem Ogrskem, ki so bile vse sezidane in posvečene za časa Pribinove vlade.

Sv. Ciril in Metod.

Nova doba je napolnila ogrskim Slovincem s prihodom slovanskih apostolov Cirila in Metoda. Sveta brata sta prišla med panonske Slovence, ko sta potovala iz Morave v Rim. Vojvoda Kocel, Pribinov naslednik, ju je sprejel z veliko častjo in se razveselil, ko je videl v slovanskem jeziku pisane knjige. Dal je Cirilu 50 učencev, da bi jih poučil v potrebnih znanostih in pripravil za duhovniški poklic. Posebno uspešno je deloval v Kocelovi državi sv. Metod po svoji vrnitvi iz Rima, kjer je bil od papeža posvečen v nadškofa čez panonsko in moravsko zemljo. Solnograški višji duhovnik Richbald in njegovi pomočniki so videli, da ne opravijo proti njemu ničesar in so zapustili deželo. Delovanje vnetega moža je sicer prekinila obsodba ter je ča v Solnogradu, vendar ga leta 873 zopet nahajamo na panonskih tleh, kjer je imel gotovo svojo stolico v Blatnem gradu pri vojvodu Kocelu, ki se ga je oklepal z veliko ljubeznijo in češčenjem. Panonski Slovinci so bili torej pred vsemi drugimi deležni blagoslova vpliva slovanskih apostolov.

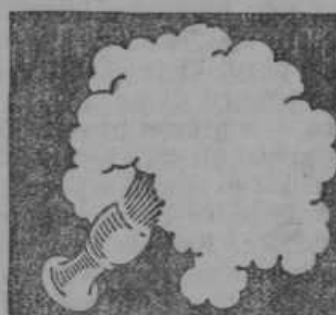
Kocelova slovansko-krščanska država, ki se je pričela razvijati tako nadebudno, ni imela dolgotrajnega obstanka. Po smrti slovanskega vojvode (leta 874?) je gospodoval čez Panonijo nemški Arnulf, kateremu je moravski Svetopolk zamen jo skušal iztrgati iz rok. Spodnje Pomurje je pripadalo takrat dudlebski grofiji, ki je imela svoje središče v Dudlebi pri Radgoni in segala precej daleč v Panonijo.

Prihod Madžarov.

Že leta 894 pa so se oglasili divji gostje, ki so uničili Kocelovo in Metodovo delo. Madžari so napravili tisto leto prvi roparski pohod preko Donave, strašno opleni slovenske pokrajine, pobili odraslo mladino, otroke in žene pa odpeljali seboj v sužnost.

Cesar Arnulf je izročil Panonijo z Blatogradom vojvodu Braslavu, ki je gospodoval takrat nad ozemljem nad Dravo in Savo, da bi jo varoval. Toda Braslav je bil preslab nasproti madžarski premoči. Sam je menda padel v boju, mnogo slovenskega ljudstva je takrat bežalo na jug preko Drave, da najde zavetje v Slavoniji. Okoli l. 900 so zasedli Madžari stalno svet med Muro in Donavo.

Ker so bili Madžari pastirsko in ribiško ljudstvo, so se naselili sprva v veliki množici le v rodovitnih nižavah

Prijetno in lahko
brijanje
ELIDA
SHAVING STICK

898

ob Donavi in Tisi in se od tu počasi razširjali proti gorskim krajem. Slovinci so postali od njih odvisni, morali so jim obdelovati zemljo in dajati velik del svojih pridelkov. Toda njihovo število se je zelo skrčilo, deloma vsled krvavih bojov z novimi gospodari, deloma vsled kupčije s sužnji, ki so jo začeli Madžari gojiti v veliki meri ob jadranski obali.

Že v svoji prejšnji domovini ob Črnem morju so imeli Madžari navado, napadati slovanske naselbine in jetnike zamenjati grškim trgovcem za žamet, pisane preproge in drugo blago. Enako so delali sedaj tudi s slovenskimi jetniki, ki so jih ugrabili na Ogrskem, Štajerskem in po Slovenski kra-

jini. Spravili so jih v istrska pristanišča, pred vsem v Pulj, kjer so jih Grki, Benečani in Židje sprejeli na svoje ladje in jih prodajali za drag denar mohamedanskim vladarjem v Azijo, Afriko in na Špansko. Emir Alhakem, kalif v Kordovi na Španskem, je imel v svoji telesni straži 2000 Slovanov. Pod kalifom Abderahmanom III. (917—19) se je pomnožilo to število na 4000 mož. Imeli so posebne zaupne posle, ker jim je poveril kalif službo v svoji palači in jih kot pešce uvrstil v svojo vojsko. Enako so tudi sultani s slovanskimi sužnji pomnoževali svojo telesno stražo. Največ teh žrtev je bilo iz Ogrskega in iz Slovenske krajine.

NOVICE

Glede jesenskih počitnic vprašujejo nekateri. Odgovarjamo: § 12 zakona o narodnih šolah določa: »Kjer so ob času poljskih del roditeljem otroci iz višjih narodnih šol (to je od 5. šolskega leta naprej) neizogibno potrebni za pomoč, sme uvesti minister za prosveto v razredih, za katere je treba, na predlog krajevnega šolskega odbora redni pouk v petih zimskih mesecih, od začetka novembra do konca meseca marca, in skrajšani pouk v ostalem času šolskega leta.« — Krajevni šolski odbori se torej lahko poslužijo tega zakonskega določila za mesec september in oktober, ko so ponekod stariši primorani, da uporabljajo otroke za pašo in lažja opravila. Končno odločitev pa ima seveda minister za prosveto.

Duhovniške spremembe. Kapelan A. Stakne ostane v Središču; Jožef Kuk pride k Sv. Marjeti pri Moškajncih, K. Lesjak pa v Sevnico ob Savi.

Veliko dobrodelno tombolo priredijo mariborski poštarji v nedeljo dne 7. septembra ob 14. uri na Trgu svobode. Ker je res v prid podpor ubogih bolnih poštarjev, njih vdov in sirot, pa bomo res podpirali naše pridne poštarje s tem, da bomo jim odkupili do zadnje tombolčne karte, ker so res izredno lepi dobinki, da jih še nobena tombola ni dala takih pri igri. Kdor ne veruje, naj se sam prepriča in naj si ogleda izložbo na Glavnem trgu 17, trgovina B. Divjak. Dobitki so: 10 tombol, 15 desetink, 25 petink, 50 četrtink, 100 tern in 200 amb. Karte prodajajo vsi pismonoše in trafike. Vsaka tablica stane samo 2.50 Din.

Kolo je bilo ukradeno izpred trgovine Pinter in Lenart na Aleksandrovi cesti v Mariboru. Število kolesa 98.486 »Puch«. Je last g. Ferdinanda Klasine, Maribor, Meljska cesta 34.

Z nožem je obdelal po hrbtu 18letni Franc Žigert Franca Kidriča pri neki gostilni v Luščki vasi pri St. Jerneju pri Ločah. Ranjenega so prepeljali v bolnico, Žigerta so pa odvedli orožniki v zapor v Slov. Bistrico.

Brat nevarno ranil z nožem brata. V Murski Soboti se zdravi v bolnici 23-letni fant, katerega je sunil pijani brat z nožem v prsa tako, da mu je ranil celo pljuča.

Prevžitkarja ustrelil. V Čekečki vasi blizu Prosenjakovcev v Prekmurju se je prepiral posestnik Andrej Lenarčič že dolgo radi prevžitkarskih pravic s svojim tastom, 74letnim Janošem Vido in s taščo. Pri ponovnem prepiru je potegnil Lenarčič revolver in ustrelil z dvema streloma prevžitkarja.

Težko se je poškodoval posestnik A. Druškovič iz Dolskega sela pri Rajhenburgu, ko je vozil nazaj v Kozje les za lesnega trgovca Šmida. Radi srečanja z drdrajočim motociklistom so se mu splašili konji, voznik je padel pred voz in kolesa so mu šla preko prs. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico v Brežice.

Dva konja podlegla čebelnim pikom. Na Lokah pri Krškem so dne 27. avgusta čebele tako opikale dva v voz vprežena konja, da sta vsled preobilnih pikov kljub živinozdravniški pomoči poginila. Konja sta bila last gospe Mile Svetec. Čebele je razljudilo razkladanje drv z voza, ki je bil postavljen z omenjenim parom konj blizu čebelnjaka.

Najdene žrtve. Smo že poročali, da je utonilo dne 15. avgusta na Veliko Gospojnico ob priliki prevoza preko Drave v Djurdjevcu na Hrvaškem 26 oseb, ker se je čoln prevrnil. Doselej so našli 18 trupel, 8 jih še pogrešajo.

Požar v Beli Krajini. V četrtek dne 28. avgusta v noči je izbruhnil požar v belokrajinski vasi Doljane. Pogorelo

je do tal: 8 stanovanjskih hiš, 9 hlevov, 8 senikov, 1 pod, 1 vinska klet, 2 kašči in 8 drugih gospodarskih poslopij. Škoda znaša nad 1 milijon Din.

Ogenj uničil žago v Beogradu. V noči 28. avgusta je uničil požar v Beogradu veliko parno žago, ki je bila last trgovsko-industrijske banke. Škoda znaša 6 milijonov Din.

Neznosna vročina v Parizu. Minuli teden so imeli v Parizu 45 stopinj C.

Najbolj moderno policijsko orožje. Ako ne more obvladati ob prilikah nemirov ali razgrajanj policija položaja, pokliče na pomoč gasilce in malokdaj je še odrekla voda kot pomirjevalno sredstvo na najbolj razvnete vročerkvneže. Na podlagi te izkušnje je pustila policija v Berlinu napraviti voz za metanje vodnih curkov. Gre v tem slučaju za tovorni avto, na katerem počiva z različnimi varnostnimi pripravami obdana posoda za vodo. Na vrhu vodnega stolpa je pritrjena jeklena cev, katero je mogoče vrteti na vse strani in iz katere brizga voda. Voz lahko obstreljuje z dolgotrajnimi vodnimi curki precej širok prostor in z lahkoto nazežene razgrajanje iz gotovega dela ulice. Dolgost vodnega curka znaša 50 metrov. Glede samoobrambe je zavarovan avto s tušnimi napravami in lahko brizga vodo po potrebi naprej, nazaj ter ob straneh in je nemogoče, da bi se kdo približal avtomobilu. Šipe okrog sedeža šoferja so zavarovane s posebnimi ščiti. Voza ne more poškodovati kamenje in ne revolverski strel.

Največji in najmanjši Francôz. Naborna komisija v Estrees Saint Denis na Francoskem je bila nemalo začudena, ko se ji je predstavil velikan, za katerega ni obstojala nobena mera. Velikan je stopil v sobo s priklonjeno glavo, da ne bi zadel v električni lesteneec, ki je visel s stropa. Ko so hoteli izmeriti njegovo višino, so morali merilo raztegniti prav do vrha in vendar je bilo še 3 cm premalo. Nato so ga poskušali stehitati, toda tehtnica je bila prešibka, da bi zaznamovala njegovo težo. Komisija se je dolgo posvetovala, kaj naj stori z možem. Končno se je odločila, da moža ne potrdi, kajti bilo bi res težko za takega velikana — meril je 2 m in 3 cm — dobiti odgovarjajočo uniformo in primerno posteljo. Nasprotje tega velikana je bil mehanik Pirra, ki se je istega dne predstavil naborni komisiji v Sarralbe — Lotaringija. Ta pa je meril samo 1 m in 16 cm in je torej eden najmanjših mož Francije. Seveda ga tudi niso potrdili.

Ljubezen v asfaltu. Pretekli mesec sta si dva zaljubljenca dala sestanek v neki tržaški ulici. Mladenič jo je potrpežljivo čakal v pekočem solncu. Pri tem ni niti opazil, da postaja tlak od vročine mehak in se mu udirajo čevlji v asfalt. Končno se je prikazalo dekle. Vesel ji hoče leteti nasproti, a se kljub hudim naporom ne more premakniti z mesta. Devojka mu hoče pomagati, a tudi njeni čevljički obtičijo v asfaltu. Dva delavca iz bližine pograbit fanto in ga vzdigneta kvišku. Pri tem se je nekaj hrupno raztrgalo: podplati so ostali v tlaku in zaljubljenec je bil

bos. Ona se je pa sezula in pustila čevlje na cesti. Ljudje so se silno smejali mlademu paru, ki je skočil v avtomobil in jo odkuril domov.

Kratka — a grozna povest. Trije tujci so se pripeljali v Newyork. Je že bilo zvečer, ko so stopili s parnika, ulice polne ljudi in so se morali pobrigati za prenočišče. Kakega posebnega nočišča, kakoršnega so želeli, niso našli. Newyork je bil baš to noč prenapolnjen s tujci. Slednjič po dolgem iskanju so iztahnili v velikem hotelu nebotičniku še eno prosto sobo v 56. nadstropju. Ako se pripelje človek v neznan deželo in če je še od vožnje tako utrujen, si vendar želi dokopati še do prvih utisov tujine. Se pač spreha brez pravega cilja po mestu, gleda izložbe in opazuje ljudi, katere srečava. Naši trije prijatelji so se tudi podali po mestu, da bi zadostili radovednosti. Jezik v Newyorku jim je bil tuj in radi tega so se kmalu izgubili v vlemestu. Šele proti 4. uri zjutraj, ko so se še jedva držali po koncu, so vendar našli svoj hotel. Vrtar, ki jim je odprl vrata, je rekel: »Gospodje, dvigalo je v prometu le do 3. ure popoldne. Vi boste morali v sobo po stopnicah!« Pri tem poduku je spreletel trojico strah — 56 nadstropij k nogam!! Nič ni pomagalo, morali so se podati na pot. Sklenili so, da mora povedati med potjo vsak eno kratko povest, ki bo trajala tretjino poti in mora učinkovati z napetostjo. Kmalu se je izkazalo, da jim je to sredstvo dokaj pomagalo, da so lezli veliko lažje navzgor. Prvi je pripovedoval nekaj tako smešnega, da so se zvižali od smeha. Ko je končal nalogo, so bili že v 20. nadstropju. Prišel je drugi. Bila je to resna povest, ki se je vrtela krog denarja in vse, kar zadeva denar, je pač zanimivo ter privlačno. Ko je zgotovil, so bili že v 40. nadstropju. Sicer niso stopali več tako lahko kakor v začetku; bili so že nepopisno trudni, dospeli so vendar le že tako visoko in teh 16 nadstropij še bodo že zmagali. Tretji je bil na vrsti, da začne s povestjo. »Jaz znam prigodbo«, je rekel, »a je preveč strašna, da je sploh ne upam vama zaupati.« — Prijatelj sta mu prigovarjala do 41. nadstropja z dobre

ga, a se je branil. »Ne morem in ne morem vama tega razodeti, je preveč grozno, nimata niti pojma, kako strašno!« Ko so se dvignili zasopli v 47. nadstropje in je še tretji vedno molčal, sta se razljutila prijatelja. »Toraj dobro«, je rekel, »Jaz bom vama povedal. Povest je čisto kratka, pač pa — razburljiva. Ne smeta mi delati pozneje nikakih očitkov, jaz sem vama prerokoval v naprej, da bodo moje besede prestrašne. Mi smo namreč pozabili ključ od naše sobe spodaj pri vratarju!«

Kaj znajo njujorški reparji? Pred dnevi se je posrečil dvema banditoma v Brooklynu ta le drzni napad na sredini najbolj obljudene ulice: Dva lopova sta se pognala s ceste na zunanjo stopnico avtomobila, ki je bil last bogatega draguljarja. Prisilila sta šoferja z napetima revolverjima, da je vozil nekaj milj iz mesta. Zunaj mesta sta izločila šoferja in zginila na avtomobilu s torbico, v kateri je bilo dragocenih kamnov za 100 tisoč dolarjev.

Tihotapec z urami. Gospod Marder iz Manchesterja se je zdel angleškimi carinskimi oblastem že dalj časa sumljiv kot tihotapec. Med njegovim zadnjim potovanjem po Evropi so ga dale tedaj na skrivaj opazovati in tako so dognale, da je nakupil veliko množino ur. Ko je stopil na domača tla, so mu tedaj cariniki malo natančneje preiskali kovček in so ugotovili, da ima — dvojno dno. Med dvojnimi dnoma pa so odkrili preko tisoč dragocenih ur. Nato so mu pretipali obleko. Nosil je navzlic vročini dva posebna telovnika, v obeh telovnikih so pa našli 365 ur. Vse to so mu zaplenili.

Dr. Marinič Fran, Maribor, Trubarjeva ulica 11, zopet redno ordinira od 9. do 11. in od 14. do 16. ure. 1080

»Heilige Saat.« V obvestilo vsem č. gg. duhovnikom, ki so naročili celotno delo »Heilige Saat«, sporočamo, da nam je založništvo Friedrich Pustet v Regensburgu pisalo: Četrta del izide zaradi nepredvidenih zaprek še le spomladi 1931. Pač pa izide I. del še tekom tega leta. — Nekaj izvodov »Heilige Saat« III. del je še na razpolago. — Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Naša zemlja in število prebivalstva.

Statistični zavod v Haagu je ugotovil, da živita sedaj na svetu dve milijardi ljudi.

Ta statistična ugotovitev pripušča zanimiva sklepanja z ozirom na številni razvoj človeštva. Še pred 20 leti, leta 1910, so preračunali število prebivalstva na svetu na 1600 milijonov. V teh 20 letih je naraslo število za 400 milijonov, ali ravno za eno četrtino. Mi lahko smatramo porast prebivalstva ene dežele, enega sveta in tudi celotnega človeštva kakor pomnoženje kapitala z obresti od obresti. Vzemimo kot primer: Kapital 1600 Din bi se bil razmnožil od leta 1910 z obrestmi od obresti na 2 milijardi. To bi odgovarjalo letnemu obrestovanju od 1.12% in to je bila tudi razmnožilna sila pri lju-

deh od leta 1910 do danes. Stališče obrestnega računa je v našem slučaju umestno, ker je letna pomnožitev prebivalstva s porodi izhodišče za novo razmnožitev. Pri kapitalu začnejo roditi obresti že sadove po preteku enega leta, pri razmnoženju človeštva pa šele po enem človeškem rodu, torej po 25 letih, ker enoletniki še ne pridejo v poštev glede obresti. Človeštvo se torej da primerjati s kapitalom, ki je bil od leta 1910 do danes naložen na obresti od obresti po 1.12%. Je sicer to na videz malenkostna naložitev, ki je povzročila tekom 20 let 400 milijonov prirastka. Ako se bo dvigalo razmnoževanje prebivalstva s to silo, bo naraslo v okroglih 36 letih, torej v letu 1966, na celem svetu na 3 milijarde, v